

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Чимшир В.І.
(П.І.Б)

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
Галузь знань 27 Транспорт
Спеціальність 271 Річковий та морський транспорт
Спеціалізація Експлуатація суднових енергетичних установок
Інститут ДІ НУ «ОМА»
Кафедра гуманітарних дисциплін

2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія»

розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра суднової енергетики.

Розробник: __ Котляр Л.І, доцент __
(П.І.Б., посада)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін

Протокол від «_23_» вересня_2019 р. №_2_

Завідувач кафедри_ _____ Желясков В.Я.
(П.І.Б., підпис)

Секретар кафедри _____ Березовська В.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія» є усвідомлення курсантами важливих філософських проблем, головних філософських та культурологічних концепцій, дискусій, знайомство з основними ідеями, історичними етапами філософії і шляхами її розвитку. Що повинно сприяти появі інтересу до самостійного філософського мислення, поглибленого філософського пізнання, оволодінню сучасної проблематики. Таким чином формується спроможність діалектичного і творчого аналізу, підходу і розумінню складних явищ дійсності, нестандартних ситуацій і проблем в особистому, виробничому і громадському житті.

Мова навчання – українська мова.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

- володіння філософією на рівні достатньому для ефективного виконання обов'язків вахтового суднового механіка;
- формування теоретичної бази щодо специфіки філософії в сучасному світі на судні та морському середовищі в цілому;
- формування вміння приймати рішення у різних ситуаціях власного життя з розпізнаванням і використанням відповідних філософських аргументів;
- незалежно від обставин і відповідальне компетентне застосування набутих знань, навичок та вмінь з філософії на практиці, безпосередньо, при виконанні посадових обов'язків, професійної діяльності і в соціально-побутовому спілкуванні;
- здатність подальшого самостійного набуття компетенцій упродовж виконання професійних і соціально-побутових завдань з метою збагачення відповідальної професійної компетентності суднового механіка;
- здатність застосовувати філософські знання при розв'язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері судноплавства, що передбачає застосування управління ресурсами та вміння співпрацювати з навколишніми людьми і світом.

Програмні результати навчання передбачають здобуття курсантом (студентом) знань, умінь та навичок, необхідних для розв'язування спеціалізованих професійних задач з навігації та управління морськими суднами, а саме філософських знань при виконанні фахових обов'язків.

Кількість кредитів – 4

Форма підсумкового контролю - іспит

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Філософія» передбачає здобуття курсантом (студентом) наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

- досконале володіння понятійним апаратом з дисципліни «Філософія»;
- вміння послуговуватися філософськими джерелами (словниками) й іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення власного життя та особистісних переконань;
- знання етичних форм поведінки і вміння ними користуватися в професійному спілкуванні;
- уміти знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати та використовувати різноманітну філософську інформацію;
- володіти інтерактивним спілкуванням, характерною ознакою якого є необхідність миттєвої відповідної реакції;
- здатність працювати автономно;
- здатність до подальшого навчання.

- здатність використовувати філософських знань при виконанні професійних обов'язків;
- уміння формувати мету і завдання професійного толерантного спілкування;
- здатність розв'язувати складні непередбачувані задачі й проблеми у сфері судноводіння за допомогою філософських знань;
- уміння обґрунтовувати власну точку зору та свої переконання, використовуючи основні теорії та концепції у сфері судноводіння;
- правильно використовувати філософські аргументи, влучно висловлювати думки для успішного вирішення проблем і завдань у професійній діяльності;
- сприймати, аналізувати конфлікти, кризові ситуації і вирішувати їх;
- уміти проводити етичну бесіду, співбесіду, дискусію, діалог, перемовини;
- аналізувати предмет спілкування, організувати філософське обговорення;
- знання норм етичної поведінки у професійній сфері: оволодіння культурою спілкування.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Найменування розділів і тем	Навчальне навантаження (годин) Денна форма навчання				Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	
Розділ 1 «Вступ до філософії та основні етапи її історичного розвитку» «Сучасна світова філософія»					
Тема 1. Філософія її людські виміри і смисл.	4	2	2		x
Тема 2. Філософія Середньовіччя .	2	2			
Тема 3. Філософія Відродження.	4	2	2		
Тема 4. Філософія Нового часу	2	2			
Тема 5. Німецька класична філософія.	4	2	2		
Тема 6. Сучасна світова філософія	2	2			
Тема 7. Психологія і психоаналіз і неофрейдизм.	2	2			
Тема 8. Екзистенціальна філософія.	4	2	2		
Тема 9. Еволюція релігійної філософії.	2	2			
Тема 10. Філософська думка в Україні.	4	2	2		
Тема 11. Онтологія та гносеологія філософії.	4	2	2		
Тема 12. Виникнення і природа свідомості.	4	2	2		

Тема 13. Діалектика та її альтернативи.	2	2			
Тема 14. Сутність та структура пізнавального процесу.	2	2			
Тема 15. Соціальна філософія.	4	2	2		
Тема 16. Суспільство та особистість.	2	2			
Разом за розділом 1 (4 семестр)	48	32	16		
Всього аудиторних годин	48				
Самостійна робота (годин) з них на виконання індивідуального завдання	72				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	120				

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних (семінарських) занять (за потребою)
1	Філософія її людські виміри і смисл.	Бех В.П. Філософія соціального мира. – З., 1990.- 245 с. План-конспект з курсу філософії. Частина перша. – Запоріжжя. ЗДУ, 1991. Філософія Відродження в Україні. – К., 1990.- 110 с.
2	Філософія Відродження.	Зеленов Л.А. Система філософії. – Ніжний Новгород, 1991.- 153 с. Філософія. Підручник для вузів. // За ред. Г.А. Заїченка. – К., 1995.- 302 с.
3	Німецька класична філософія.	Світогляд і духовна культура. К., 1993.- 103 с. Філософський словник. 2-е вид. За ред. В.І. Шинкарука. – К., 1986.- 198 с.
4	Екзистенціальна філософія.	Світогляд і духовна культура. К., 1993.- 112 с. Філософія Відродження в Україні. – К., 1990.- 110 с.
5	Філософська думка в Україні.	Філософія. Підручник для вузів. // За ред. Г.А. Заїченка. – К., 1995.- 302 с.
6	Онтологія та гносеологія філософії.	Грушевский М.С. Очерк истории украинского народа. – К., 1991.- 115 с. Філософський словник. 2-е вид. За ред. В.І. Шинкарука. – К., 1986.- 198 с.
7	Виникнення і природа свідомості.	Філософія. Підручник для вузів. // За ред. Г.А. Заїченка. – К., 1995.- 223 с.

8	Соціальна філософія.	Шопенгауер А. Свобода волі та моралі . М., 1992.- 101 с. Філософський словник. 2-е вид. За ред. В.І. Шинкарука. – К., 1986.- 198 с.
---	----------------------	--

5. Завдання для самостійної роботи

Навести перелік тем для виконання самостійної роботи.

Самостійна робота з навчальної дисципліни може включати:

- *опрацювання лекційного матеріалу;*
- *підготовка до лабораторних/семінарських/практичних/тренажерних занять;*
- *надання відповідей на тести з тем курсу;*
- *виконання індивідуальних завдань (рефератів, аналітичних оглядів, перекладів тощо; контрольних робіт; розрахункових, графічних та розрахунково-графічних робіт);*
- *виконання контрольних робіт, передбачених навчальним планом;*
- *виконання курсових робіт (проектів).*
- *самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни.*

6. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних завдань	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Реферати		

1. Світ філософії.
2. Філософія в системі культури.
3. Філософія та наука.
4. Філософія та політика.
5. Філософія та світогляд.
6. Філософія та життя.
7. Людина як вища цінність системі філософського пізнання.
8. Давньоіндійська філософія та сучасність.
9. Конфуцій та конфуціанство.
10. Проблема людини в філософії Сократа.
11. „Ідеальне суспільство” Платона.
12. Поняття душі в філософії Аристотеля.
13. Проблема в універсальній середньовічній філософії.
14. Гуманізм Франческа Петрарка.
15. Учення про субстанцію в філософії Спінози.
16. Категоричний імператив І.Канта.
17. Система і метод в філософії Г.В.Ф. Гегеля.
18. Антропологічна філософія Людвіга Фейєрбаха.
19. Тріумф і трагедія марксизму.
20. Діалектика Гегеля.
21. Філософія екзистенціалізму як філософія людського яснування.
22. Філософія учення Скорена Еґекегора.
23. Філософія неотомізму.
24. Філософія учення Пера Тейя де Шардена.
25. Психологія без свідомого З. Фрейда.

26. Філософія Огюста Конта.
27. Загальне та особливе в неопозитивізмі та в пост позитивізмі.
28. Соціогуманітарне пізнання і структуралізм.
29. Специфіка філософії України у контексті світової філософії.
30. Філософія Г. Конського.
31. Український романтизм.
32. „Філософія серця” Г. Сковороди.
33. Національний характер філософії І. Франка.
34. Категорія буття: його сенс.
35. Буття та небуття.
36. Буття та сутність.
37. Діалектика основних форм буття.
38. Буття світу та буття людини.
39. проблема сутності та існування в екзистенціальній філософії.
40. Людське буття та його форми.
41. Мозок і свідомість.
42. Відображення як загальна якість матерії.
43. Відображення та інформація.
44. Таємниці походження свідомості.
45. Проблема свідомості в сучасній західній філософії.
46. Структура свідомості та її основні форми.
47. Людина та комп’ютерні системи – проблеми діалогу.
48. Діалектика як теорія розвитку.
49. Діалектика кількісних та якісних змін.
50. Діалектика протиріччя: як джерело розвитку.
51. Закон заперечення та його особливість.
52. Закон, закономірність, принцип.
53. Спадкоємність поколінь як закономірність суспільного розвитку.
54. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
55. Метафізика як альтернативна діалектика.
56. Становлення та розвиток форм діалектики.
57. Діалектика істини та помилки.
58. Діалектика суб’єкта та об’єкта як проблема сучасної філософії.
59. Проблема критеріїв істини в сучасній філософії.
60. Наука та її значення в суспільстві.
61. Наукові пізнання: сутність, специфіка форм та методи.
62. Пізнання як специфічний людський засіб освоєння світу.
63. Проблема розуміння в сучасній філософії.
64. Практика як специфічний людський засіб освоєння світу.
65. Творчість, світогляд.
66. Охорона природи.
67. Екологія та охорона навколишнього середовища.
68. Довкілля та здоров’я людини.
69. Екологічна проблема: соціально-філософський аспект.
70. Життя, як цінність.
71. Людина – вища цінність.
72. Діалогічне та соціальне у природі людини.
73. Людина та ноосфера.
74. Сенс життя людини.
75. Суспільство. Пізнання. Практика.
76. Діалектика матеріального та духовного виробництва.
77. Соціальна структура українського суспільства та її особливості.
78. Політика як соціальне явище.
79. Духовне життя суспільства.

80. Діалектико-матеріалістичне розуміння історії.
81. Формація та цивілізація.
82. Нації та національні відносини.
83. Український менталітет та специфіка його формування.
84. Національна самосвідомість та світогляд.
85. Наукове передбачення й сучасна глобалістика.
86. Науково-технічна революція: сутність та основні напрямки сучасного етапу.

7. Методи контролю

Контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю.

Поточний контроль може включати:

- контроль опрацювання та оцінювання засвоєного теоретичного матеріалу;
- контроль виконання та оцінювання практичних (лабораторних), тренажерних занять;
- контроль виконання та оцінювання індивідуальних завдань (захист, за необхідності);
- контроль виконання, захисту та оцінювання курсової роботи (проєкту).

Поточний контроль здійснюється у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ«ОМА».

Форма семестрового контролю: екзамен / залік. Залік зараховується як успішне виконання всіх видів поточного контролю. Семестровий екзамен – форма підсумкового контролю засвоєння теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни.

Денна форма навчання:

- 4 семестр – залік
- 6 семестр – залік
- 8 семестр – іспит

Заочна форма навчання:

- 4 семестр – залік
- 6 семестр – залік
- 8 семестр – іспит

Методи контролю повинні забезпечувати демонстрацію та оцінювання результатів навчання за навчальною дисципліною.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною
1	Знати основні системи філософських знань, базові передумови їх розвитку та вплив на соціальні процеси.	Усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Опрацювання та оцінювання засвоєного теоретичного матеріалу
2	Уміти обґрунтувати рекомендації щодо застосування досягнень	Усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу	Виконання тестів, завдань студентами за темою з використанням матеріалу

	філософії	(теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	раніше вивчених тем.
3	Знати сучасний теоретико-методологічний інструментарій дослідження проблем функціонування та розвитку філософії.	Етична бесіда, співбесіда, дискусія, діалог, перемовини. Уміти аналізувати конфлікти, кризові ситуації і вирішувати їх.	Контроль виконання та оцінювання практичних занять
4	Незалежне від обставин і відповідальне компетентнісне застосування набутих знань, навичок та вмінь з філософії на практиці, безпосередньо, при виконанні посадових обов'язків, професійної діяльності і в соціально-побутовому спілкуванні.	Усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Виконання тестів, завдань студентами за темою з використанням матеріалу раніше вивчених тем
5	Здатність подальшого самостійного набуття компетенцій упродовж виконання професійних і соціально-побутових завдань з метою збагачення відповідальної професійної компетентності .	Усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Виконання тестів, завдань студентами за темою з використанням матеріалу раніше вивчених тем

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Оцінка за шкалою ВНЗ	Оцінка за національною шкалою	Критерії (%)
А	Відмінно / Excellent	демонструє відмінні знання та виконує завдання з незначною кількістю помилок; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови; показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал; виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних проєктів і завдань;

Оцінка за шкалою ВНЗ	Оцінка за національною шкалою	Критерії (%)
		виконує і акуратно оформлює завдання для самостійної роботи; самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.
В	Добре / Good	демонструє знання вище середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності; формулює висновки та узагальнення з окремих питань, логічно викладає свої знання; виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
С		демонструє знання середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками або окремими неточностями; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал; формулює висновки з окремих питань; виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи з певною кількістю помилок; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.
D	Задовільно / Satisfactory	демонструє задовільні знання та виконує завдання з певною кількістю суттєвих недоліків; не виявляє належної активності при обговоренні питань; відповідає на окремі питання; формулює висновки з окремих питань; виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи, але не виявляє належної старанності; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.
E		демонструє знання на рівні мінімальних вимог та виконує завдання зі значною кількістю суттєвих недоліків; відповідає на окремі питання, які обговорюються; виконує завдання для самостійної роботи зі значною кількістю суттєвих недоліків; не виявляє належної активності при обговоренні питань; неохайно виконує індивідуальні завдання; володіє матеріалом на початковому рівні, значну

Оцінка за шкалою ВНЗ	Оцінка за національною шкалою	Критерії (%)
		частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
FX	Незадовільно / Fail	не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог; не здатний виконати завдання у повному обсязі; поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення; допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей; неохайно виконує індивідуальні завдання; не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань; не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи.

9. Рекомендована література

1. Аристотель. Метафизика. // Соч.: В 4-х т. – М., 1976 – Т. 1.
2. Алтухов В.Л. О становлении новой формы диалектики. // Философ. Науки. – 1990.
3. Арцишевский Р.А. Мироззрение: сущность, специфика, развитие. – Львов, 1986.
4. Ахиезер А.С. Об особенностях современного философствования. // Вопросы философии. – 1995. - № 12.
5. Барулин В.С. Диалектика сфер общественной жизни. – М., 1988.
6. Барулин В.С. Социальная жизнь общества. – М., 1988.
7. Библер В.С. Что есть философия? // Вопросы философии. – 1995. - № 1.
8. Баллер Э.А. Социальный прогресс и культурное наследие.- М., 188.
9. Бердяев Н.А. Смысл истории. – М., 1990.
10. Бех В.П. Философія соціального мира. – 3., 1990.
11. Бытие человека в культуре (опыт онтологического подхода). – К., 1992.
12. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. // Соч.: В 14 т. – М., 1959. – Т.4.
13. Грушевский М.С. Очерк истории украинского народа. – К., 1991.
14. Дельгадо Х. Мозг и сознание. М., 1991.
15. Долник В. происхождение человека. // Наука и жизнь. – 1993 - № 8.
16. Зеленов Л.А. Система философии. – Нижний Новгород, 1991.
17. Ильенков Э.В. Философия и культура., М., 1991.
18. План-конспект з курсу філософії. Чпстина преша. – Запоріжжя. ЗДУ, 1991.
19. Кониский Г. Ф. Философские произведения: в 2-х т. – К., 1990.
20. Копнин П.В. Материалистическая диалектика: в 5-ти т. – М., 1985.
21. Кукушкина Е., Логунова Л. Мироззрение, познание, практика. – М., 1989.
22. Камю А. Бунтующий человек. М., 1990.
23. Рассел Б. Почему я не христианин. М., 1987.
24. Рикер П., Человек как предмет философии. // Вопр. Философии. – 1989 - № 2.
25. Леви-Стросс К. Структурная антропология. М., 1985.
26. Л. Украинка Произведения в 2-х т. – К., 1986.
27. Любутин К.Н. Человек в философском измерении. – Свердловск, 1991.
28. Мамардашвили м. Как я понимаю философию. – М., 1992.
29. Мацько острожская славяно-греко-латинская академия. К., 1990.

30. Мир философии: Книга для чтения: В 2-х ч. Ч. 1. Исходные философские проблемы, понятия и принципы.. – М., 1991.
31. Ницше Ф. Так говорил Заратустра. – М., 1986.
32. Ничик в.М., Литвинов В.Д., Стратий Я.М. Гуманистические и реформационные идеи на Украине. – К., 1990.
33. Общая психология. – М., 1986.
34. Світогляд і духовна культура. К., 1993.
35. Сковорода Григорий. Полное собрание сочинений: в 2-х т. – К., 1973.
36. Философия возрождения на Украине. – К., 1990.
37. Філософський словник. 2-е вид. За ред. В.І. Шинкарука. – К., 1986.
38. Філософія. Підручник для вузів. // За ред. Г.А. Заїченка. – К., 1995.
39. Франко и.Я. Собр. Соч.: в 2-х т. – К., 1973.
40. Хижняк З.И. Киево-Могилянская академия. – К., 1981.
41. Чижевский Д. Очерки по истории философии на Украине. – К., 1992.
42. Шевченко Т.Г. Произведения в 5-ти. – К., 1978.
43. Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственности. М., 1992.
44. Юркевич П.Д. Философские произведения. Г., 1990.3.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Допускається використання будь-яких відкритих Інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни. Повний комплект навчальних матеріалів доступний на офіційному веб-сайті Дунайського інституту НУ «ОМА» <http://www.ifonma.com.ua>.

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни
